

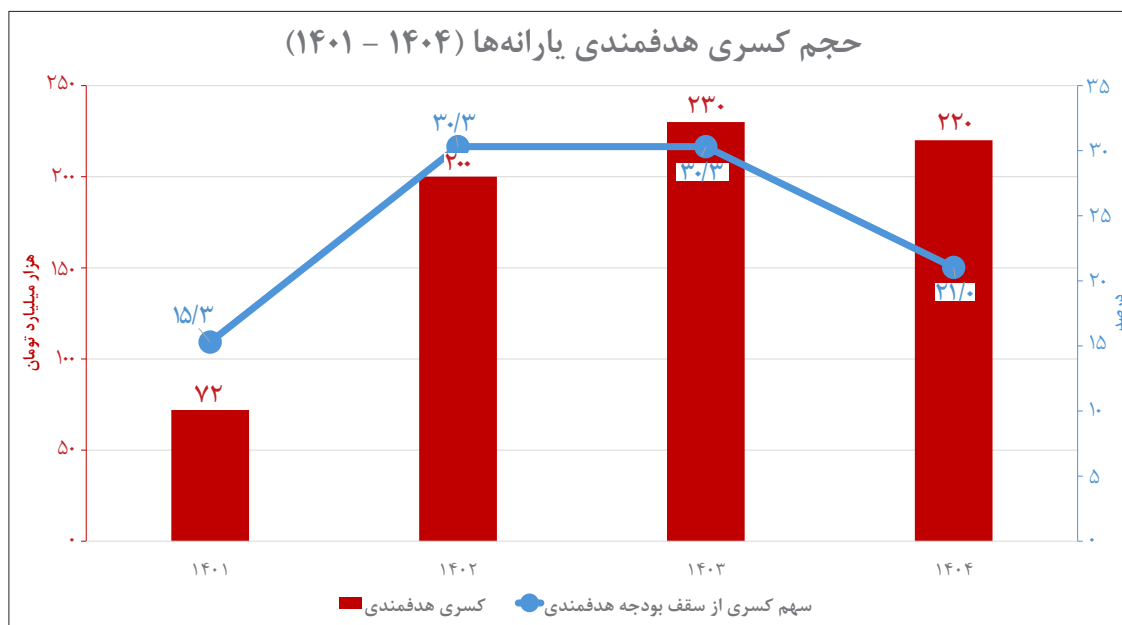
شهریور ۱۴۰۴

سایه سنگین یارانه‌ها روی بودجه دولت

پیش‌بینی شده منابع لازم وجود نداشت. این کسری در دو سال آتی جهش زیادی یافت و به ۲۳۰ همت در سال ۱۴۰۳ رسید. به طوری که مقایسه این رقم با کل بودجه قانون هدفمندی در این سال نشان می‌دهد که حدود یک سوم منابع این طرح محقق نشده است. علت اصلی کسری‌های پیاپی را می‌توان در چند عامل جست‌وجو کرد: رشد شدید مصرف انرژی به دلیل تثبیت قیمت‌ها، کاهش توان دولت در وصول درآمدهای نفتی، ضعف در شناسایی دقیق دهک‌های درآمدی و پرداخت یارانه همگانی به جای پرداخت هدفمند.

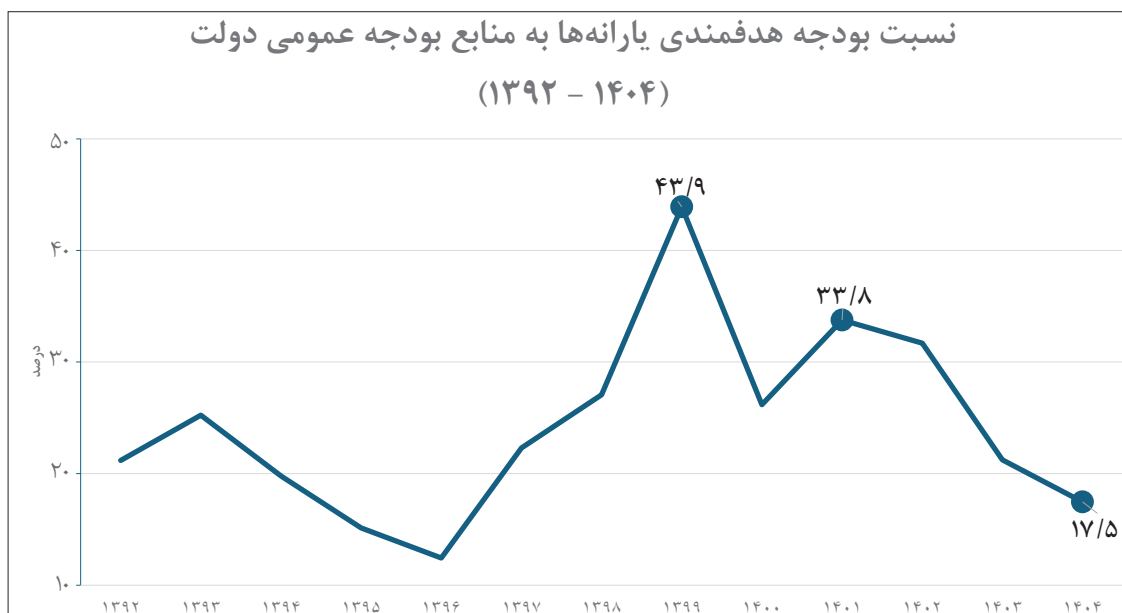
در سال‌های اخیر اجرای هدفمندسازی یارانه‌ها به یکی از مهم‌ترین نقاط ضعف دولت‌ها تبدیل شده است. این قانون که در سال‌های پایانی دهه ۱۳۸۰ تصویب شد، بنا بود از محل آزادسازی نرخ انرژی به عادلانه شدن نظام توزیع یارانه‌ها و افزایش کارایی اقتصادی منجر شود. با این حال در اجرا با کسری‌های هنگفتی مواجه شد و فشار مضاعفی بر بودجه عمومی دولت وارد کرد. مطابق گزارش‌ها، قانون هدفمندسازی یارانه‌ها در سال ۱۴۰۱ با ۷۲ هزار میلیارد تومان کسری مواجه بود. به طوری که برای تأمین حدود ۱۵ درصد از یارانه‌های

کسری هدفمندسازی یارانه‌ها در سال‌های اخیر رشد قابل توجهی داشته و یکی از عوامل مهم فشار بر منابع مالی دولت بوده است. با این حال دولت چهاردهم در قانون بودجه ۱۴۰۴ این کسری را کاهش داده است.

کاهش سهم به معنای رفع مشکلات نیست، زیرا همچنان پیش‌بینی می‌شود در سال ۱۴۰۴ نیز هدفمندی با کسری ۲۲۰ همت مواجه باشد. دولت چهاردهم تلاش کرده است با یکپارچه‌سازی بودجه این قانون با بودجه کل کشور، انضباط مالی آن را افزایش دهد. با این حال، برای عبور از میراث ناکارآمدی گذشته، نیاز به اصلاحات ساختاری جدی در نظام یارانه‌ای کشور وجود دارد؛ از جمله بازنگری در شیوه توزیع یارانه، تقویت پایگاه اطلاعاتی رفاه ایرانیان برای شناسایی دقیق دهک‌ها، و ایجاد پیوند میان سیاست‌های حمایتی و رشد تولید.

کسری هدفمندی اغلب دولت‌ها را ناچار به برداشت از منابع بودجه عمومی دولت کرده است. بنابراین اجرای ناکارآمد سیاست هدفمندی و مواجهه آن با کسری، کسری بودجه دولت را نیز تشدید کرده است. مطابق آمارها نسبت بودجه هدفمندی یارانه‌ها به بودجه عمومی دولت تا سال ۱۳۹۹ روندی صعودی داشته است. به طوری که در سال ۱۳۹۹ نسبت بودجه قانون هدفمندی برابر با ۴۳.۹ درصد از کل بودجه عمومی دولت بوده است. البته این سهم در سال‌های بعد کاهش یافت و با روی کار آمدن دولت چهاردهم به ۱۷.۵ درصد رسید. این حال

با روی کار آمدن دولت چهاردهم، نسبت بودجه قانون هدفمندسازی یارانه‌ها در سال ۱۴۰۴ به ۱۷/۵ درصد از بودجه عمومی دولت رسیده است که کمترین نسبت از سال ۱۳۹۷ محسوب می‌شود.